

Nr 238.

Av herrar **Osvald** och **Näsgård**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för budgetåret 1949/50 m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 41 till årets riksdag anföres (s. 19), att tillräckliga skäl ej synas föreligga för att i enlighet med förslag från lantbrukshögskolans styrelse ånyo upptaga frågan om inrättandet av laboratorsbefattningar vid lantbrukshögskolans husdjursinstitutioner. Genom det vidgade samarbete mellan lantbruks- och veterinärhögskolorna, som förutsatts skola komma till stånd, anses behovet av vetenskaplig forskning på ifrågavarande ämnesområden kunna tillgodoses i erforderlig omfattning utan att de föreslagna tjänsterna inrättas. Dessutom anföres, att möjligheterna till vetenskapligt arbete inom utfodringsläran torde vara tämligen begränsade, innan den av försöksutredningen föreslagna respirationsanläggningen för större djur kan komma till utförande.

Härtill må anföras, att 1946 års högskoleutredning (SOU 1947:67) föreslog en samarbetsnämnd för främjandet av samarbetet mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna, vilken nämnd skulle behandla frågor av gemensamt intresse för högskolorna och därvid utgöra ett rådgivande organ. Genom nämndens inrättande borde riskerna för dubbelarbete på hit hörande områden säkrare kunna motverkas, samtidigt som arbetet borde kunna bättre rationaliseras. Forskningen skulle sålunda genom nämnden kunna organiseras effektivare, varjämte forskarna skulle stimuleras till intensivare insatser.

Högskoleutredningen företrädde alltså den uppfattningen, att nämndens tillkomst skulle erbjuda garanti för högsta möjliga effektivitet inom den vid högskolorna bedrivna forskningen. Utredningen föreslog därför, att en laboratorsbefattning skulle finnas ej blott vid var och en av lantbrukshögskolans husdjursinstitutioner utan även vid veterinärhögskolans institution för avelsbiologi och husdjurshygien. Det är också väl bekant, att dubbelarbete vid dessa institutioner aldrig förekommit, helt enkelt därför att forskningen är olika inriktad vid de båda högskolorna. I all synnerhet gäller detta vid jämförelse mellan veterinärhögskolans institution för avelsbiologi och husdjurshygien och lantbrukshögskolans institution för utfodringslära.

Genom att lantbrukshögskolans husdjursinstitutioner sätts i ett sämre läge i fråga om vetenskapligt högkvalificerad arbetskraft än motsvarande

institutioner vid veterinärhögskolan kommer forskningen på ifrågavarande område att bli mera begränsad än vad som eljest skulle bli fallet. Denna begränsning måste komma att bli till men för vårt lands husdjurskötsel.

Genom det i propositionen nr 41 framlagda förslaget att infoga verksamheten vid Viad som en avdelning under lantbrukshögskolans institution för husdjurens avels- och raslära synes problemet om denna institutions behov av vetenskapligt utbildad arbetskraft ha blivit löst på ett i stort sett tillfredsställande sätt. För de båda övriga husdjursinstitutionerna vid lantbrukshögskolan är situationen allvarligare.

Vad först beträffar institutionen för husdjurens fysiologi och anatomi må anföras, att högskoleutredningen i sitt förslag upptog en laboratorstjänst, däremot ej den av institutionsföreståndaren begärda försteassistenttjänsten. Då emellertid sedermera icke laboratorstjänsten upptogs i Kungl. Maj:ts proposition nr 117/1948, blev följden, att lantbrukshögskolans djurfysiologiska institution kom att bli den enda bland lantbrukshögskolans experimentellt arbetande institutioner, där det varken finns laborator eller försteassistent. Det måste anses vara orimligt, att professorn i ett så viktigt grundläggande ämne som husdjurens fysiologi och anatomi icke har annan vetenskapligt skolad kraft till sin hjälp än en assistent. Med sin måttliga inkomst äro assistenttjänsterna att betrakta som övergångstjänster. Man kan därför knappast beräkna, att en assistent stannar mycket längre än den tid, som åtgår till hans utbildning. Han lämnar oflast sin tjänst, då han börjar bli till verklig nytta för institutionen. Olägenheten härav är uppenbar.

Den undervisningsbörda, som vilar på professorn i husdjurens fysiologi och anatomi, är mycket tung. Han leder varje år fyra kurser på sammanlagt 250 timmar, vilket innebär, att han är fri från undervisning endast under omkring 4 månader per år, ferierna inräknade. Det är därför inte något orimligt önskemål, att institutionen erhåller ytterligare högkvalificerad arbetskraft, så att den vetenskapliga forskningen kan fortgå ostörd av undervisningsarbetet.

Vid institutionen för husdjurens utfodring och skötsel äro förhållandena likartade. Även vid denna måste professorn offra en oproportionerligt stor del av tiden åt undervisningen.

Vad sedan beträffar det i propositionen anförda förhållandet, att möjligheterna till vetenskapligt arbete inom utfodringsläran äro tämligen begränsade, innan respirationsanläggning för större djur erhållits, må anföras, att även om denna anläggnings tillkomst beräknas öka möjligheterna för institutionens forskning avsevärt, ett mycket vidsträckt forskningsfält finnes även utan tillgång till en sådan anläggning. För den skull framförde institutionens föreståndare till högskoleutredningen förslag om inrättande av tvenne laboratorbefattningar, av vilka endast den ena skulle knytas till respirationskalorimeteranläggningen, medan den andra erfordrades för annat

forskningsarbete. För den sistnämnda befattningens inrättande uttalade sig också högskoleutredningen, enär ett mycket stort behov av en sådan befattning föreligger. Denna laboratorbefattning erfordras emellertid även av den anledningen, att forskare ej kunna utbildas, om lämpliga befattningar saknas för deras uppehälle under utbildningens gång. Detta gör, att bristen på vetenskapsmän på utfodringslärans område kommer att allt starkare framträda, ju längre tiden går. Rekryteringen kommer nämligen ej blott att försvåras utan att omöjliggöras, enär vetenskaplig utbildning på detta ämnesområde ej kan ske på annat håll. Även på grund härav är det ödesdigert, att institutionen skall undanhållas de möjligheter, som äro en förutsättning för de ålagda uppgifternas fullgörande.

Den princip, som nu följts i fråga om den vetenskapligt skolade personalen vid husdjursinstitutionerna, måste komma att medföra, att forskningen inom utfodringslärans område icke kan utvecklas på det sätt, som man eljest haft anledning att vänta sig. Svensk vetenskaplig forskning inom detta område har vunnit erkännande såväl inom som utom vårt land, och dess resultat ha i betydande utsträckning vunnit tillämpning i praktiken till båtнад för svensk husdjurskötsel. Vidgade möjligheter för forskning inom utfodringsläran skulle förvisso bli till stort gagn för vår lanthus-hållning.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att de av högskoleutredningen framförda och av av lantbrukshögskolans styrelse tillstyrkta förslagen rörande personalbehovet vid lantbrukshögskolans husdjursinstitutioner upptagas till förnyat övervägande.

Stockholm den 5 mars 1949.

Hugo Osvald.

Bernhard Näsgrård.
